

Akciju sabiedrība “Centra banka”

Vēsturiskā izziņa

par 1992. – 2002.gadiem

Fonda Nr. D - 21

Akciju sabiedrības "Centra Banka"
vēsturiskā izziņa
par laika posmu 1992.-1996.

I.

1992.gada 31.jūlijā septiņas privātpersonas: Ivars Muzikants, Vilnis Vītolinš, Mārcis Bendiks, Pēteris Strazdiņš, Viesturs Ziediņš, Andrejs Osis un Pēteris Zeltiņš, parakstīja akciju sabiedrības "Centra Banka" dibināšanas līgumu, kurš paredzēja slēgtas akciju sabiedrības izveidošanu. Līgumā tika noteikti jaundibināmā uzņēmuma mērķi un uzdevumi, precizēta tā darbība un līdzekļu iegūšanas veidi. Tika noteikti veicamie pasākumi uzņēmuma darbības uzsākšanai un pārvaldes struktūras izveidošanai.

1992.gada 20.augustā notika a/s "Centra Banka" dibināšanas sapulce, kurā bankas dibinātāji- akcionāri tika informēti par pamatkapitāla lielumu, uzņēmuma akciju sadali un apmaksu. Tika noteikts, ka bankas dibinātāji- akcionāri būs sekojošas personas ar sekojošu ieguldījuma daļu bankas pamatkapitālā:

Muzikants Ivars	iegādājās 94 akcijas 940.000 rbļ. vērtībā (apmaksāta 1/4 akciju), kas veidoja 19% no pamatkapitāla;
Vītolinš Vilnis	iegādājās 92 akcijas 920.000 rbļ. vērtībā (apmaksāta 1/4 akciju), kas veidoja 18,6% no pamatkapitāla;
Bendiks Mārcis	iegādājās 93 akcijas 930.000 rbļ. vērtībā (apmaksāta 1/4 akciju), kas veidoja 18,8% no pamatkapitāla;
Strazdiņš Pēteris	iegādājās 54 akcijas 540.000 rbļ. vērtībā (apmaksāta 1/4 akciju), kas veidoja 11% no pamatkapitāla;
Ziediņš Viesturs	iegādājās 55 akcijas 550.000 rbļ. vērtībā (apmaksāta 1/4 akciju), kas veidoja 11% no pamatkapitāla;
Osis Andrejs	iegādājās 54 akcijas 540.000 rbļ. vērtībā (apmaksāta 1/4 akciju), kas veidoja 10,8% no pamatkapitāla;
Zeltiņš Pēteris	iegādājās 54 akcijas 540.000 rbļ. vērtībā (apmaksāta 1/4 akciju), kas veidoja 10,8% no pamatkapitāla.

Dibināšanas sapulcē tika ievēlēti galvenie bankas pārvaldes orgāni - akcionāru sapulce, bankas padome, bankas valde un revīzijas komisija. Tās dalībnieki tika iepazīstināti arī ar bankas statūtiem, kurus vienbalsīgi pieņēma. Par bankas atrašanās vietu tika izvēlēta Rīga, Vīlandes iela 11.

1992. gada 12. oktobrī a/s "Centra Banka" statūti tika reģistrēti Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā ar Nr.000309531. Šajā datumā tika izsniegta arī uzņēmuma reģistrācijas apliecība. Bankas statūti noteica, ka banka dibināta saskaņā ar Latvijas Republikas likumiem "Par uzņēmēj sabiedrību", "Par akciju sabiedrībām" un "Par bankām". Banka veica maksājumus Latvijas Republikas valsts budžetā likumdošanā noteiktajā kārtībā un apmēros. Par bankas dibināšanas mērķi tika uzskatīta juridisku un fizisku personu, kas nodarbojās ar uzņēmējdarbību, un civilpersonu apkalpošana, veicot vispusīgas bankas operācijas. Par savas darbības uzdevumiem tā izvirzīja sekojošo:

- privatizācijas procesa attīstības veicināšanu Latvijas Republikā;
- tautsaimniecības pārejas uz tirgus ekonomiku veicināšanu, nodrošinot kredītus nekustamo īpašumu rekonstrukcijai un atjaunošanai;
- ar savu darbību paaugstināt republikas ražošanas efektivitāti;
- tautsaimniecības finansu nostiprināšana;

- ārējo ekonomisko sakaru nodrošināšana.

Par savu darbības veidu banka izvirzīja dažādu finansu operāciju veikšanu:

- naudas līdzekļu piesaistīšanu un glabāšanu;
- aizdevumu un kredītu izsniegšanu;
- operācijas ar vērtspapīriem;
- starpbanku norēķinu operācijas;
- kases operācijas;
- valūtas operācijas;
- nekustamā īpašuma pirkšanu- pārdošanu;
- seifu izīrēšanu u. c.

"Centra Banka" savu darbību organizēja saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanu, Latvijas Bankas normatīvajiem dokumentiem un pašas bankas statūtiem.

A/s "Centra Bankas" darbības nodrošināšanai tās dibinātāji- akcionāri ar naudas iemaksām izveidoja bankas pamatkapitālu jeb statūtkapitālu, kuru veidoja visu akciju nominālvērtības kopsumma. 1992.gada oktobrī, a/s "Centra Banka" statūtu apstiprināšanas brīdī, statūtkapitāla lielums bija 5 miljoni rubļu. 1994.gada 20.decembrī izdarītās bankas statūtu izmaiņas Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā noteica, ka bankas sākumkapitālu veidoja 25.000 latu. No pamatkapitāla tika veidoti bankas pamatlīdzekļi un apgrozāmie līdzekļi. Visas bankas izlaistās akcijas bija vārda parastās akcijas. Tas nozīmēja, ka tajās ierakstīja īpašnieka vārdu un uzvārdu vai uzņēmēj sabiedrības nosaukumu. Parastās akcijas nominālvērtība sākotnēji bija 10.000 rubļi, vēlāk Ls 50 (izmaiņas statūtos 20.12.94.). Parakstoties uz akcijām, tās īpašniekam bija jāiemaksā ne mazāk kā 25% (no 1995. gada - 30%, kā to noteica 15.02.95. reģistrētās izmaiņas statūtos) no parakstīto akciju vērtības. Atlikusī summas daļa bija jānomaksā ne vēlāk kā viena gada laikā no akciju parakstīšanas dienas. 1992.gada 20. augustā bankas dibināšanas sapulcē ar ziņojumu uzstājās a/s "Latvijas Depozītu Banka" valdes priekšsēdētāja vietniece Olga Trapeša, kurai bija uzdots veikt a/s "Centra Banka" dibināšanas pārbaudi. Viņa secināja, ka uz attiecīgo brīdi bija apmaksātas ne mazāk par 25% no parakstītajām akcijām, kas atbilda bankas statūtu prasībām. Tika izveidots arī rezerves kapitāls, kura uzdevums bija segt bankai radušos zaudējumus. To veidoja obligātie peļņas atskaitījumi, papildmaksa par jauna izlaiduma akcijām un citi ienākumi. Obligātās bankas rezerves tika glabātas Latvijas Bankā.

A/s "Centra Banka" statūti noteica, ka tās galvenie pārvaldes orgāni bija akcionāru kopsapulce, bankas padome un bankas valde. Akcionāru kopsapulce darbojās kā augstākā bankas pārvaldes institūcija. To veidoja visi bankas akcionāri. Akcionāru kopsapulce bija tiesīga apstiprināt bankas darbības gada pārskatu, gada budžetu un darbības plānu, kā arī pieņemt, atcelt un izskatīt kandidatūras bankas padomes, valdes un revīzijas komisijas locekļu amatam, sadalīt aizvadītā darbības gada peļņu. Tā bija tiesīga lemt par bankas pamatkapitāla palielināšanu vai samazināšanu, izdarot attiecīgus grozījumus bankas statūtos un informējot par to Latvijas Banku.

Bankas padome pārstāvēja akcionāru intereses kopsapulču starplaikos un statūtos noteiktajos ietvaros kontrolēja valdes darbību. Bankas padomes locekļu skaits tika vairākkārtīgi mainīts. Sākotnēji bankas statūti noteica, ka padomē bija 9 tās locekļi un 2 padomes locekļu kandidāti. 1992.gada 20.augusta bankas dibināšanas sapulcē tika ievēlēti sekojoši bankas padomes locekļi: V.Ziediņš (padomes priekšsēdētājs), M.Zepa (padomes priekšsēdētāja vietniece), A.Trepešs, M.Mednis, A.Freibergs, A.Jansons, Z.Jaunzeme, A.Briedis, D.Lagzdiņa. Padomē varēja ievēlēt gan akcionārus, gan bankā strādājošas personas.

Reālo bankas darbību vadīja valde, kas pildīja savas funkcijas bankas padomes uzraudzībā. Bankas valde pārzināja visas ar bankas operācijām saistītās lietas un atbildēja par bankas saimniecisko darbību. Bankas valdi ievēlēja akcionāru kopsapulce. Bankas šajā pastāvēšanas laikā valdes locekļu skaits tika vairākas reizes mainīts. Sākotnēji bankas statūti noteica valdes izveidošanu 3 cilvēku sastāvā. A/s "Centra Banka" dibināšanas sapulcē par valdes locekļiem tika apstiprinātas sekojošas personas: P.Strazdiņš (valdes priekšsēdētājs), V.Vitoliņš (valdes priekšsēdētāja vietnieks), M.Bendiks. Valdes priekšgalā atradās valdes priekšsēdētājs, kurš vadīja bankas darbību. 1993.gada 30.augustā bankas valde vienā no savām sēdēm (valdes sēdes protokols Nr.6.) nolēma pievienot valdes priekšsēdētāja amata nosaukumam prezidenta amata nosaukumu, kam sekoja attiecīgas izmaiņas statūtos (reģistrācija LR Uzņēmumu reģistrā nav saglabājusies). Bez tam šajā sēdē tika nolemts ieviest viceprezidenta amatu. Par viceprezidentiem tika ievēlēti Andrejs Osis, kā ārštata darbinieks, un Dainis Barups, kā štata darbinieks.

A/s "Centra Banka" statūti noteica, ka bankas darbības kontrolei tika izveidota revīzijas komisija. To ievēlēja akcionāru kopsapulce 3 cilvēku sastāvā uz 3 gadiem. Bankas dibināšanas sapulcē par revīzijas komisijas locekļiem tika ievēlētas sekojošas personas: A.Osis, P.Zeltiņš, I.Arbidāne. Par galveno grāmatvedi tika iecelta Aina Saktiņa.

Jau 1992.gada 2.decembrī bankas akcionāru pilnsapulcē tika apstiprināti statūtu grozījumi (akcionāru kopsapulces protokols Nr.1.). Tie bija saistīti ar bankas otro akciju izlaidumu, kura rezultātā statūtkapitāls tika palielināts līdz 125 miljoniem rubļu. Grozījumi paredzēja izmaiņas arī bankas vadošo pārvaldes orgānu sastāvā. Padomes locekļu skaits tika palielināts līdz 21 loceklim un 2 padomes locekļu kandidātiem, bet valdi ievēlēja 5 cilvēku sastāvā (izmaiņas LR Uzņēmumu reģistrā 28.01.93.).

1993.gada martā līdz ar otrā izlaiduma akciju emisiju viens no bankas akcionāriem - Viesturs Ziediņš, centās realizēt daļu viņam piederošās akcijas. Tā rezultātā a/s "Centra Banka" akcijas iegādājās firma "Hertz Riga" Ltd., kuras dibinātājs bija Ivars Muzikants un vēl viena privātpersona - Marija Raškes (akcionāru pilnsapulces protokols Nr.6.). A/s "Centra Banka" no slēgtas akciju sabiedrības kļuva par atklātu, kam sekoja attiecīgas izmaiņas bankas statūtos (reģistrētas LR Uzņēmumu reģistrā 26.04.93.).

Lai gan banka tika dibināta jau 1992.gada rudenī, reāli tā klientu apkalpošanu uzsāka tikai pēc gada - 1993.gada oktobrī. 1993.gada 31.maijā (vēlāk pagarinot tā paša gada 30.decembrī un 1994.gada 13.septembrī) akciju sabiedrībai "Centra Banka" tika izsniegta Latvijas Bankas licence Nr.73 bankas operāciju veikšanai. Licence deva tiesības bankai veikt nepieciešamās darbības latos un ārvalstu valūtās, banka drīkstēja veikt sekojošas operācijas:

- noguldījumu operācijas (banka piesaistīja gan uzņēmējsabiedrību brīvos naudas līdzekļus, gan fizisku personu naudas līdzekļus),
- aizdevumu operācijas (banka izsniedza aizdevumus uzņēmējsabiedrībām, zemniekiem un pilsoņiem, kā arī izsniedza ilgtermiņa kredītus pret nekustamo īpašumu),
- bezskaidras naudas norēķinu operācijas,
- faktoringa un līzinga operācijas,
- operācijas ar vērtspapīriem klientu uzdevumā,
- kases operācijas,
- korespondentattiecību nodibināšanu ar ārvalstu bankām.

1993.gada jūlija beigās Centra Banka bija tiktāl palielinājusi savas darbības apmērus, ka bija nepieciešams palielināt štata vienību un darbinieku skaitu. Šī

4

jautājuma izlemšanai bankas valdei tika pešķirtas patstāvīgas pilnvaras (akcionāru pilnsapulces protokols Nr.8.). Līdz ar bankas darbības paplašināšanu tā nolēma atrast sekmīgai banku operāciju veikšanai piemērotas telpas. Savas pastāvēšanas laikā a/s "Centra Banka" vairākas reizes mainīja savu atrašanās vietu. 1993.gada sākumā banka pārcēlās uz telpām Smilšu ielā 14 (izmaiņas statūtos apstiprinātas 15.02.93.), bet jau gada beigās pārcēlās uz ēku Basteja bulvārī 14 (izmaiņas statūtos izdarītas 08.10.93.). Beidzot a/s "Centra Banka" tika izvietota namā Tirgoņu ielā 8 (izmaiņas statūtos reģistrētas 17.01.94.), kur attiecīgā ēka atbilda visām Latvijas Bankas prasībām, lai tajā varētu veikt bankas operācijas.

1993.gada novembra sākumā a/s "Centra Banka" bija gatava trešajam akciju laidienam. Tas bija saistīts ar straujo bankas darbības pieaugumu, kas savukārt radīja nepieciešamību palielināt akciju sabiedrības pamatkapitālu. Reultātā bankas akcionāru pilnsapulce (akcionāru pilnsapulces protokols Nr.10.) nolēma palielināt bankas pamatkapitālu līdz 5 miljoniem latu. Tika nolemts samazināt bankas padomes locekļu skaitu līdz 9 locekļiem un 2 padomes locekļu kandidātiem (izmaiņas statūtos reģistrētas 17.01.94.). Tomēr jau 1994.gada 8.februāra akcionāru pilnsapulcē nolēma izdarīt jaunas izmaiņas bankas statūtos (protokols Nr.1.). Tās paredzēja, ka bankas padome sastāv no 6 locekļiem un 1 padomes locekļa kandidāta un bankas valdi ievēl 3 cilvēku sastāvā (izmaiņas reģistrētas 12.04.94.).

Bankai aktivizējot savu darbību, vienlaikus tika palielināts izsniedzamo kredītu skaits. 1993.gada oktobrī (padomes sēdes protokols Nr.5.) bankas padome pieņēma bankas kredītpolitiku un nolēma izveidot kredītkomiteju, kura lemtu par kredītu piešķiršanu, apstiprināšanu un par citām ar kredītu izsniegšanu saistītām lietām. Par kredītkomitejas priekšsēdētāju padome iecēla a/s "Centra Banka" prezidentu P.Strazdiņu. Kredīti galvenokārt tika izsniegti uz laiku no 1 līdz 3 mēnešiem vai no 3 līdz 5 mēnešiem. Liela daļa kredītu tika izsniegti ārvalstu firmām jeb tā sauktajām offshore kompānijām, kuru pārstāvji Latvijā bija bankas darbinieki vai ar bankas pārvaldes orgāniem saistītas personas. Savas darbības sākumā banka izsniedza liela apmēra kredītus (tie pārsniedza Ls 50.000). Dažkārt kredīti tika izsniegti bez galvojumiem. Ar laiku banka atteicās no šādas pieejas un nolēma neizsniegt lielos kredītus, kuriem nebija galvojumu un nodrošinājuma, kā arī, ja attiecīgais kredīta ņēmējs nebija iesniedzis visus bankas pieprasītos dokumentus (kredītkomitejas protokols Nr.3., 02.12.93.). Tajā pašā laikā banka, slēdzot kredītīgumus, ieviesa jaunu nosacījumu kredītzlietojuma pārbaudei (kredītkomitejas sēdes protokols Nr.4., 09.12.93.). 1993.gada kredītdaļas atskaite Latvijas Bankai uzrādīja, ka uz tā paša gada 31.decembri a/s "Centra Banka" veikusi kredītieguldījumus par summu Ls 9.533.515, no kuriem uzraugāmie (tas nozīmēja ar noteiktu riska pakāpi) bija par summu Ls 7.926.941,95. Daļu no kredītiem banka izsniedza akcionāru kompānijām un kompānijām, kuras kontrolēja bankas akcionāri. Šie kredīti galvenokārt tika izsniegti bez nodrošinājuma un par 70-100% zemākām procentu likmēm nekā citiem bankas klientiem. 1993.gada bankas darbības pārbaude tika uzticēta auditorfirmai "Coopers & Lybrand". Viens no viņu galvenajiem pārmetumiem attiecās uz darījumiem ar saistītām personām, kurām izsniegto kredītu lielums sasniedza Ls 5.978.335 (Starptautisko auditorfirmu pārbaucēju materiāli par 1993.gadu).

1994.gadā a/s "Centra Banka" turpināja paplašināt savu darbību, piesaistot jaunus akcionārus un klientus. Janvārī tā ieguva atļauju no Latvijas Bankas (lēmums Nr.78/3, izdots 06.01.94.) palielināt pamatkapitālu līdz 6.250.000 latu, kam sekoja attiecīgas izmaiņas bankas statūtos (izmaiņas reģistrētas 17.01.94.). Rezultātā 1994.gada sākumā a/s "Centra Banka" radās jauni akcionāri. Tās bija 2 privātpersonas: Škuratovs

Viktors un Moroza Alevtina, kompānija "Dietrich Holdings Limited" un 2 ārvalstu kompānijas: "I.C.H." (Īrija) un "WalPart Trust" (Lihtenšteina). Tā paša gada septembrī a/s "Centra Banka" ieguva Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas speciālo atļauju Nr.104/1, kas deva tiesības nodarboties ar:

- privatizācijas sertifikātu tirdzniecību;
- atvērt privatizācijas sertifikātu tirdzniecības kontus.

A/s "Centra Banka" bija atkarīga no relatīvi neliela noguldītāju skaita un kreditēšanas operācijām. Pati banka atzina, ka šādu darbības mehānismu tā izmantoja, lai saglabātu pakalpojumu kvalitāti un veicinātu savstarpēju uzticēšanos starp banku un klientiem. Tieši tādēļ banka savā darbībā orientējās uz vidējiem un lieliem uzņēmumiem, kā arī uz firmām. Banka bija izveidojusi korespondentattiecības ar vairākām ārzemju bankām - SWISS BANK CORPORATION Ņujorkā, Londonā, Cīrihē, REPUBLIC NATIONAL BANK OF NEW YORK Ņujorkā un Londonā, BANK OF NEW YORK u. c. Banka no 1994.gada izmantoja S.W.I.F.T. norēķina tīklu (1994.gada darbības pārskats), kas, lai arī izmaksāja prāvas summas, deva iespēju veikt ātrus un drošus pārskaitījumus visā pasaulē.

A/s "Centra Banka" 1994.gads bija attīstību un izaugsmi veicinošs gads. Tika iradītas jaunas darba vietas un palielināts bankā strādājošo darbinieku skaits. Šajā laikā atklājās pirmās krīzes iezīmes bankas darbībā. Tika konstatēts, ka jau pirmajā darbības gadā bankas zaudējumi sasniedza Ls 170.938, kas saistīti ar uzkrājumu izveidošanu potenciāli sliktiem un nedrošiem kredītiem Ls 180.000 apmērā (Bankas 1993.gada darbības pārskats). Rezultātā bankas darbība nenesa peļņu. Lieli naudas līdzekļu ieguldījumi tika iztērēti tādu uzņēmumu akciju iegādei, kuri bija nerentabli. Jau 1993.gadā a/s "Centra Banka" iegādājās Krievijas Republikāniskās lauksaimniecības bankas akcijas par summu 1 miljons USD (valdes sēdes protokols Nr.3., 13.04.93.), kā arī piedalījās ar savu kapitālu SIA "C.B.I." dibināšanā un "Rīgas Fondu Biržā" (akcionāru pilnsapulces protokols Nr.9., 20.09.93.). 1994. gadā banka iegādājās "Nacionālo Investīciju" akcijas par summu Ls 100.000, kā arī nolēma piedalīties "Pirmā Nacionālā Pensiju Fonda" dibināšanā un ieguldīt tajā Ls 75.000 (valdes sēdes protokols Nr.3., 19.04.94.) un a/s "Rīgas Apdrošināšanas S biedrība" akciju iegādē ar Ls 81.000 (valdes sēdes protokols Nr.26., 21.12.94.). Viens no uzņēmumiem bankrotēja, citam tika uzsākta likvidācija, citi tika uzskatīti par riskantiem. Tikai pāris uzņēmumi bija stabili un peļņu nesoši. Ievērojama daļa bankas aktīvu tika investēti Krievijas tirgū. Uz 1994.gada pirmo pusi bankā parādījās dati par pirmajiem neatmaksātajiem kredītiem un parādnikiem. To starpā bija ārzemju tirdzniecības uzņēmumi. Aizdevumi kredītiestādēm 1994.gadā veidoja Ls 2.974.000, kā tas bija minēts bankas 1994.gada darbības pārskatā. Starp a/s "Centra Banka" klientiem bija sekojošas Latvijas bankas - "LainBanka", "TOP Banka", "LATEKO Banka", bankas "Dinastija" un "Olimpija" u. c.

1994.gada 8.decembra a/s "Centra Banka" akcionāru ārkārtas pilnsapulcē (protokols Nr.2.) tika nolemts pilnībā nomainīt bankas padomes un valdes sastāvu. Rezultātā padomes locekļu skaits tika samazināts līdz 3 locekļiem un 1 padomes locekļa kandidātam, bet valdes sastāvu palielināja līdz 7 cilvēkiem (izmaiņas statūtos reģistrētas LR Uzņēmumu reģistrā 20.12.94.). Bankas valdē ietilpa sekojošas personas: P.Strazdiņš (valdes priekšsēdētājs), A.Čapkēvičs, A.Saktiņa, A.Osis, J.Ratnieks, A.Moroza, M.Bendiks, I.Muzikants (1994.gada pārskats ar pielikumiem). Bankas padomes sastāvā ietilpa V.Vītolis (priekšsēdētājs), V.Škuratovs, Ž.Jaunzeme un M.Zepa kā padomes locekļa kandidāte (1994.gada pārskats ar pielikumiem).

1995.gads bija krīzes gads a/s "Centra Banka" darbībā. Jau 1994.gada beigās Latvijas Banka izteica bažas par daudzajiem zemstandarta kredītiem, kā arī to, ka banka turpināja izsniegt lielus kredītus saistītām grupām un akcionāriem, kuru apjomi ievērojami pārsniedza Latvijas Bankas riska darījuma normatīvus (No Latvijas Bankas ienākošajiem dokumentiem, 1994.-1995.). Uz 1995. gada janvāri četri bankas akcionāri - V.Škuratovs, A.Moroza, a/s "I.C.H." un "Dietrich Holding Ltd.", vēl joprojām nebija apmaksājuši daļu savu parakstīto akciju par kopējo summu Ls 1.230.625 (valdes sēdes protokols Nr.1., 11.01.95.). Neskatoties uz grūtībām, bankas statūtu kapitāls pilnībā tika apmaksāts līdz 1995.gada 31.janvārim (1994.gada pārskats ar pielikumiem). Tomēr pieauga neatmaksāto kredītu parādnieku skaits. Parādījās arī darba efektivitātes trūkumi bankas iekšējā darbībā, trūka kvalitatīvu biznesa speciālistu, netika piesaistīti jauni klienti, nebija modernas tehnoloģijas. Vadošo pārvaldes orgānu informācija bankas iekšienē izplatījās lēni.

1995.gada 17.martā akcionāru kopsapulcē tika runāts par bankas jauno stratēģiju (akcionāru ārkārtas pilnsapulces protokols Nr.4.). Tika apturēta bankas pārvaldes orgānu (valdes un padomes) darbība un izveidota akcionāru komisija. Tās satāvā ietilpa I.Muzikants, M.Bendiks un V.Vītoliņš. Akcionāru komisijas uzdevums bija lemt tālāk par triju banku - a/s "Centra Banka", a/s "Latvijas Depozītu Banka" un a/s "Banka Baltija", apvienošanu. Diemžēl, praksē tas netika realizēts.

1995.gada aprīlī Latvijas Banka pēc a/s "Centra Bankā" veiktās pārbaudes konstatēja, ka bankas darbība nebija uzlabojusies. Latvijas Banka aizliedza bankai izsniegt jaunus kredītus un galvojumus, kā arī pagarināt jau izsniegtos kredītus finansiāli saistīto grupu firmām, kuru aizdevumu apjomi pārsniedza Latvijas Bankas riska darījumu normatīvus (No Latvijas Bankas ienākošajiem dokumentiem, 26.04.95., Nr.08.3-006.5/1057). Tika aizliegts piesaistīt noguldījumus no privātpersonām. 1995.gada 15.maijā Latvijas Bankas prezidents E.Repše izdeva rīkojumu Nr.08-012/3, ar kuru no 16.maija apturēja akciju sabiedrības "Centra Banka" visas veicamās banku operācijas, izņemot izsniegto kredītu atgūšanu, un pārtrauca līdzekļu izmaksas no kontiem. Bankas valdes locekļiem, valdes priekšsēdētājam - bankas prezidentam P.Strazdiņam un akcionāru komisijai uzdeva turpināt savus pienākumus bankas darbības nodrošināšanai. Kontroles nepieciešamībai Latvijas Banka iecēla savu pilnvarnieku M.Rāti. A/s "Centra Banka" savu aktīvo darbību beidza.

1995.gada 17.maijā Latvijas Bankas valde izdeva lēmumu Nr.146/6, ar kuru pieprasīja atzīt a/s "Centra Banka" par maksātnespējīgu. Savu lēmumu tā pamatoja ar to, ka banka nebija ievērojusi Latvijas Republikas likumu "Par bankām" un Latvijas Bankas lēmumus par kredītiem, to klasifikāciju un uzkrājumu veidošanu, kā rezultātā pilnībā bija zaudējusi pašas kapitālu un nespēja pildīt savas saistības pret kredītiestādēm un citiem klientiem pilnā apmērā. 1995.gada 5.-6.jūnijā Latvijas Saimnieciskā tiesa pasludināja spriedumu, kas atzina a/s "Centra Banku" par maksātnespējīgu saskaņā ar likumu "Par uzņēmumu un uzņēmējsabiedrību maksātnespēju un bankrotu". Par bankas administratoru tika iecelta starptautiskā auditorfirma "Arthur Andersen Ltd.". 1995.gada 28.septembrī Latvijas Saimnieciskā tiesa pieņēma lēmumu, ar kuru atbrīvoja starptautisko auditorfirmu "Arthur Andersen Ltd." no maksātnespējīgās a/s "Centra Bankas" administratora pienākumiem, jo bankas kreditoru sapulce izrādīja neuzticību administratoram, neapstiprinot tā ziņojumu. Par jauno bankas administratoru tika iecelts zvērināta advokāta palīgs Raimonds Krastiņš. 1995.gada 8.decembrī Latvijas Banka iesniedza Latvijas Saimnieciskajai tiesai lūgumu atzīt a/s "Centra Banka" par likvidējamu un iecelt likvidatoru. Tas tika pamatots ar Latvijas Bankas valdes 4.decembra lēmumu Nr.179/4, kas atsauc a/s

"Centra Banka" bankas operāciju veikšanai izsniegto licenci. Latvijas Saimnieciskā tiesa 1995.gada 13.decembra lēmumā lietā Nr.1989/4 atzina a/s "Centra Banku" par likvidējamu un līdz likvidatora iecelšanai bankas pārvaldīšana tika uzticēta jau esošajam bankas administratoram R.Krastiņam. Sakarā ar tiesas reformu un pamatojoties uz LCPK 225.pantu un LR "Kreditēstāžu likuma" 131.pantu 1996.gada 22.janvārī Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija nolēma par a/s "Centra Banka" likvidatoriem iecelt Latvijas Bankas izvirzītos kandidātus - zvērināta advokāta palīgu R.Krastiņu un zvērināta advokāta palīgu V.Brīzi. Šiem likvidatoriem tika uzdots veikt bankas likvidāciju.

II.

1995. gada sākumā tika veikta a/s "Centra Banka" dokumentu izvērtēšana, sistematizācija un aprakstīšana. Bankas dokumenti iedalās divos lielos dokumentu kompleksos:

- bankas lietišķajos dokumentos, kuros ietverti dibināšanas, pārvaldes dokumenti, dažādi līgumi un citi dokumenti,
- bankas dokumentos, kas saistīti ar dažādām finanšu operācijām (grāmatvedības, kases, dīleru, kredītu un mārketinga operācijām).

Šie dokumenti ir sagrupēti deviņās sērijās. **PIRMAJĀ SĒRIJĀ** apkopoti dokumenti, kas saistīti ar bankas akcionāru, padomes un valdes darbību un juridiskajiem jautājumiem. Šī sērija iedalās divās apakšsērijās:

- bankas uzraudzība un pārvalde, kurā ietverti bankas dibināšanas dokumenti, statūti, licences latviešu, krievu un angļu valodās, valdes, padomes, akcionāru sēžu protokoli, starptautisko auditorfirmu pārbažu materiāli, atskaites Latvijas Bankai, dažādi juridiskie līgumi (saimnieciskie, cesijas, finansiālo risku apdrošināšanas u.c.), dokumenti par "Centra Bankas" statūtkapitālu un akciju apmaksu, firmās iegādātajām akcijām, bankas iesniegtās pretenzijas un prasības un pretenzijas un prasības pret banku, no Latvijas Bankas, Finanšu ministrijas un Latvijas Komerčbanku asociācijas ienākošie dokumenti, komercbanku rādītāji un bankas sarakste, kā arī dokumenti, kas saistīti ar bankas likvidāciju (tiesu spriedumi un lēmumi, likvidācijas pārskati),
- klientu juridiskās lietas.

OTRAJĀ SĒRIJĀ apkopoti grāmatvedības dokumenti. Šī sērija iedalās trijās apakšgrupās:

- vispārējie dokumenti, kurā ietverti bankas darbības gada pārskati, peļņas un zaudējumu un peļņas nodokļa aprēķini, statistiskā gada atskaite, kapitāla pietiekamības un likviditātes aprēķini, pārskati par īpašuma nodokli un darbinieku skaitu, finanšu inspekcijas un sociālās apdrošināšanas nodaļas, bankas iekšējo pārbažu akti, mēneša bilances, līgumi par kredītresursiem, depozītliņģumi, klientu parakstu paraugu kartiņas, avansa norēķini, darba algu saraksti, čeki uz inkasāciju, jaunatvērto un slēgto kontu saraksti un čeku grāmatiņas,
- dienas dokumenti, kur atsevišķi izdalīti dokumenti latos un valūtā, grāmatojumu saraksti, kontu ikdienas izdrukas, kontu atlikumi- pozīcijas, memoriālie orderi, bankas konsolidētā dienas bilance un valūtas dienas bilance,
- korespondējošā daļa, kurā iekļauti korespondējošo kontu izraksti, Latvijas Bankas korkontu izraksti, izejošie un ienākošie SWIFT un TELEX

ziņojumi, bankas korespondentdāļas grāmatojumu saraksti, SWIFT bilances, latu klīringa grāmatojumu saraksti un kredīta- debeta rīkojumi.

TREŠAJĀ SĒRIJĀ iekļauti dokumenti, kas attiecas uz kases operācijām: kases dienas dokumentus, kases grāmatas, vērtību glabātuves pieņemšanas- nodošanas žurnāls un iesniegumi par izsniegtām čeku grāmatām un ārpusbilances ienākumu un izdevumu orderi.

CETURTAJĀ SĒRIJĀ iekļauti dokumenti, kas attiecas uz dīleru operācijām. Šeit atrodami līgumi par vērtspapīriem, valūtas pirkšanu un pārdošanu, bankas valūtas dienas kursi, dīleru kontu izraksti, konversiju kontu balance, finansu analīzes, ārzemju valūtas pozīciju pārskats, materiāli par privatizācijas sertifikātu izsolēm.

PIEKTAJĀ SĒRIJĀ apkopoti dokumenti, kas attiecas uz kredīta operācijām. Te iekļauti kredītkomitejas sēžu protokoli, galvojuma vēstules, aizdevumu kontu atlikumi, kredītligumu uzskaites žurnāli, klientu kredītlietas, atsevišķi izdalot fiziskās personas un juridiskās personas, rīkojumi par aizdevumu kontu atvēršanu, kredītu analīzes, procentu aprēķini un procentu korekcijas.

SESTAJĀ SĒRIJĀ apkopoti dokumenti, kas attiecas uz mārketinga operācijām: sarakste ar korespondentbankām par bankas darbības jautājumiem, korespondentbanku saraksti, bankas sarakste par korkontiem un sponsorēšanas jautājumiem, korespondentbanku parakstu paraugi, kā arī "Centra Bankas" atspoguļojums presē un reklāmās.

SEPTĪTAJĀ SĒRIJĀ iekļauti dokumenti, kas attiecas uz bankas apsardzi. Te atrodama apsardzes dienesta lieta, ieroču izsniegšanas un uzskaites žurnāli, apsardzes daļas pārbaužu žurnāls un dežūрмаiņas žurnāli.

ASTOTAJĀ SĒRIJĀ apkopotas "Centra Bankas" personālsastāva lietas: darbinieku personīgās lietas, algas nodokļu pārskats, paziņojumi par algas nodokli un darba algas uzskaites kartiņas.

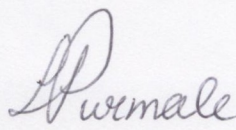
DEVĪTAJĀ SĒRIJĀ apkopoti dokumenti, kas attiecas uz bankas arhīvu. Šeit iekļauti "Centra Bankas" lietu nomenklatūra, nolikums par bankas arhīvu un pastāvīgo ekspertu komisiju, arhīvā nododamo lietu apraksti un arhīva lietu izsneigšanas žurnāls.

Dokumentu un lietu aprakstiem klāt pievienoti trīs pielikumi. Pielikumā Nr.1 apkopots bankas klientu juridisko lietu saraksts (klientu kontu saraksts). Pielikumā Nr.2 atspoguļots bankas kredītligumu saraksts, atsevišķi izdalot fizisko un juridisko personu kredītligumus. Pielikumā Nr.3 apkopots bankas depozītligumu saraksts.

Dokumentu fiziskais stāvoklis ir labs. Bankas dokumentu sastāvs visumā pilnīgs.

Vēsturisko izziņu sastādīja:

arhivāre

L. Purmale

Ar vēsturisko izziņu iepazīšos:

likvidators

R. Krastiņš

**Akciju sabiedrības "Centra Banka"
vēsturiskā izziņa (turpinājums)
par laika posmu no 1996.g. līdz 2002.g.**

Ar LR Saimnieciskās tiesas 1995.gada 13.decembra lēmumu A/s "Centra Banka" pasludināta par likvidējamu. Likvidācijas procesa laikā ir veikta debitoru parādu un citu aktīvu atgūšana, daļēja kreditoru saistību dzēšana. Pieteikums par likvidācijas procesa pabeigšanu iesniegts Rīgas apgabaltiesā 2002.gada 25.janvārī.

2002.gadā veikta dokumentu sakārtošana par 1999.-2002.gadu. Turpināts apraksts Nr.1 – Bankas uzraudzība un pārvalde; apraksts Nr.2 – Grāmatvedība Nr.2.1; 2.2; 2.3; apraksts Nr.3 – Kases operāciju daļa un Personālsastāva lietu apraksts Nr.8.

A/s "Centra Banka"
likvidatori

Raimonds Krastiņš

Vairis Brīze

06.02.2002
(datums)

Šī lietā 3 (divas)
numurētas lapas
2022 g. "29." dec.
LVA arhivists Vaiņagy